

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quvsque diuinatio ex elementis, ex animalibus, ex dispositione proprii
corporis, aliisque rebus licita esse possit. Punct. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

quod ad beneficium; quia non est in potestate colligantis ius beneficiale in alium propria auctoritate transferre. Ergo cessio litis non est propria electio. Ergo fieri potest absque prohibitione dicti *cap. fin. de sortilegiis*. Secundo dico non posse hanc sortitionem fieri propria auctoritate colligantium; quin in hac sortitione pactum, & obligatio cedendi liti interueniat. Sed omne pactum propria auctoritate colligantium, quo via paratur ad beneficium simoniacum est, *cap. fin. de pactis. & cap. quam pio 1. q. 1. Ergo Tertio dico necessario auctoritate iudicis hanc sortitionem faciendam esse, tum ob vitandum pactum simoniacum, tum ut possit beneficium accipere, cui fors contingit, quia illud accipere non potest ex iure a colligante, translatum, sed ex iure quod iudex concedit posita colligantis cessione. Nec valet dicere illud accipere ex iure ante habito, quod impediatur a colligante; quia ius ante habitum non erat omnino certum, & indubitatum, ut suppono: aliis esset manifesta iniuria impedire, sed erat ius dubium, & incertum. Ergo ex vi illius non poterat beneficium accipere. Debet ergo tale ius firmari; quod priuata auctoritate fieri non potest, sed auctoritate iudicis. Secus verò est in aliis rebus temporalibus, quæ ex voluntate colligantium transferri adiuuicem possunt. Et in his conueniunt Suar. & Sanch. *supra*.*

8. Tertio inquires; an electio per sortes ad officia ciuilia, & secularia prohibita sit? Ratio dubitandi est; quia licet Textus in *cap. Ecclesia, de sortilegiis* loquatur specialiter de electione compromissarij potens eligere Prælatus. At in fine generaliter dicitur sortis usum in electionibus perpetua prohibitione damnatum. Ergo non solum electio Ecclesiastica, sed etiam secularis prohibita censetur. Adde in electionibus secularibus, si per sortes fiat, idem esse periculum eligendi indignum, vel minus dignum, digno, vel digniori prætermisso. Quæ videtur fuisse ratio in Ecclesiasticis electionibus sortes prohibendi. Nihilominus communis est omnium sententia, solum electionem Ecclesiasticam sortibus prohiberi; quia *textus in c. Ecclesia, de sortilegiis* notanter dixit reprehensione dignum esse, quod fors in talibus interueniat, id est in iis, quæ ad Ecclesiam pertinent. Et licet in fine, *cap. generaliter* fuerit textus loquutus de electionibus, semper intelligendus est iuxta materiam subiectam. Neque obstat in electionibus secularibus idem esse periculum, quia hoc solum probat posse fieri prohibitionem, non tamen esse factam, & ita tradit eum D. Thom. 2. 2. *quæst. 95. artic. 3. & Caietan. dub. 1. Archidiacon. 26. quæst. 2. cap. 1. num. 1. Abbate num. 3. Hostiens. Cardin. Bella Mera, Antonin. & alius pluribus, quos refert Sanch. lib. 2. in *decal. cap. 38. numer. 58. Azor. cap. 21. quæst. unica, Suar. tom. 1. de Releg. lib. 2. de superstit. cap. 12. num. 15. Tolet. lib. 4. sum. cap. 15. n. ult. Martin. Delrio, lib. 4. *disquisition. mag. cap. 4. quæst. 1. Bonacin. diffus. 3. de primo decal. præcep. quæst. 5. p. 3. num. 12.***

Quarto inquires; an electio ad officia, & beneficia Ecclesiastica facta per sortes non solum illicita sit, sed nulla? Affirmat nullam esse Panormit. *dicto cap. Ecclesia de sortilegiis, num. 5.* Primum; quia est facta contra decisionem illius *cap. secundò*, quia est facta contra formam *cap. quia propter de electione*, ubi electio aliter facta, quam ibi prescribitur, non valet. Dicendum tamen est, si sortibus eligatur Prælatus alicuius Ecclesie habens iurisdictionem tam in criminalibus, quam ciuilibus nulla est electio; quia non seruatur in ea forma præscripta in *dicto cap. quia propter*, & in hoc omnes conueniant. At si sortibus eligatur compromissarij, qui hunc prælatum nominent, & designent, valida est tam electio compromissarij, quam Prælati nominatio. Quod autem compromissarij electio valeat probat Textus in *cap. Ecclesia, de sortilegiis*: ubi Pontifex ex gratia, & fauore confirmat electionem sic factam, cum potuerit illam cassare, non tamen denuo confert. Item in illo textu nullum est verbum indicans nullam esse ralem electionem. Ex *cap. autem quia propter* non habetur electionem compromissarij sortibus factam esse nullam; quia de tali electione non loquebatur textus, sed de modo eligendi ipsum prælatum: imo potius ibi supponitur posse prælatum eligi per compromissarios, quod verò compromissarij suffragiis, vel sortibus electi sunt, non deciditur. Ergo electio compromissarij sortibus facta nullibi annullatur. Ergo neque annullatur nominatio compromissarij: sic Glossa in *dicto cap. Ecclesia*, verbo *ad gratiam*, Suar. lib. 2. de *superstit. cap. 22. n. 9. & 10. Sanch. lib. 2. cap. 38. num. 83.* Quod si electio ad officia, vel beneficia Ecclesiastica præter prælationem sortibus fiat, valida est: sic Suar. *supra*, & Sanch. plures referens n. 84. quia nullibi inuenitur annullata talis electio. Nam in *cap. quia propter, de electione* solum est sermo de electione prælati iurisdictionem habentis, ut constat ex ipso textu. Et hæc de sortibus diuinitatis.

10. Verum si de sortibus consultorij loquamur, dicendum est per se licitas esse, si debito modo fiant, hoc est si fiant necessitate vigente, & cum debita reuerentia, specialique Dei iustitiam. Quia his conditionibus positis nulla apparet in sortibus malitia, sed potius religionis actus respiciendæ, vt

probari satis potest exemplis tum veteris, tum noui Testamenti, specialiter ex illo factò *Iosue 7.* qui sortem misit ad cognoscendum malefactorem occultum, & ex factò Apostolorum *Act. 1.* qui ad eligendum Sanctum Mathiam Ioseph Iude sortem miserunt, & suffragatur ratio; quia in tali casu licitum est explorare diuinam voluntatem, vt aliquo signo quid sit agendum manifestet. At cum non appareat aliud signum aptius, quam sortes, sortibus creditur diuinam voluntatem manifestandam esse, iuxta illud *Proverb. 16. Sortes mittuntur in sinum; sed a domino temperantur.* sic ex omnium sententia tradit Suar. lib. 2. de *superstit. cap. 12. num. 18. Sanch. lib. 2. in decal. cap. 38. n. 85. Lessius lib. 2. de iustit. cap. 3. dub. 9. n. 60. Bonac. diffus. 3. de primo decal. præcepto. q. 5. p. 3. n. 12.*

11. Tres condiciones apponit, vt sortes consultoria licite sint, quasque supradicti doctores Sanch. Suar. Lessius, Bonac. & alij approbant. Ex quibus constat raro sortes licite posse; quia raro hæc condiciones adunt. Prima & præcipua vt necessitate vigente fiant: nam si alia via inuestigari diuina voluntas potest, imprudenter quis sortibus vitetur, & Deus in tali casu tentat, & periculo se exponit, vt à demone decipiatur. Quapropter talis usus ab August. *epist. 119. c. 20. reprehenditur*, & à Leone I. V. relato in *c. fores 26. q. 5. sub anathemata* prohibetur. Sortes (inquit) quibus cuncta vos vestris discriminais prouincis, quas partes damnauerunt, nihil aliud quam diuinationes, maleficia esse decernimus. Quamobrem volumus illas omnino damnari, & inter Christianos vitra volumus nominari, & ne exerceantur, anathematis interdictione prohibemus. Necessitas autem est, quando alia via subueniri non potest graui alicuius spirituali, vel temporalis necessitati, aut quando Ecclesia iude magnum est momentum habitura: sic Syluest. verbo *superstitio*, q. 4. Margarita confessor. in *primo præcepto sol. 58. Sanch. cap. 38. num. 85.* Secunda conditio, vt sortes consultoria licite, est, vt cum debita reuerentia ad Deum mittantur: cum enim illis sortibus diuina exploratur voluntas, opus est, vt cum magna reuerentia fiat, & præmissa oratione, vt dixit D. Thom. *q. 95. art. 8. Suar. dicto cap. 12. n. 5.* Defectus huius conditionis regulariter est solum venialis culpa, nisi magna adit irreuerentia Bonac. *dict. p. 3. n. 14.* At idem est, ne in his sortibus mittendis factis rebus vitari ad res temporales, iuracque captanda, quia est quedam reuerentia sacrarum profanatio, Sanch. n. 85. Bonac. n. 14. & alij apud ipsos. Aduerto tunc etiam debere primam conditionem necessitatis ac proinde ex hac parte consultoria sortem esse illicitam. Tertia conditio est, vt specialem Dei habeat institutum: hæc enim conditio necessaria est, si velis, vt Deus aliquo sensibili signo diuinam voluntatem sortibus manifestet. At si solum intendas, vt Deus per specialem suam prouidentiam fortes feliciter dirigat, necessarius non est tunc diuinus institutus, sed sufficit fiducia magna, quam in diuina bonitate habere potes de talium fortium ditione posita necessitate, & negotij honestate Suar. *dicto c. 12. n. 6. Sanch. c. 38. n. 87.*

12. Tandem si de sortibus diuinatorijs loquamur, hæc semper sunt illicitæ, vt pote superstitionem continent. Sortes enim neque causant effectum futurum, neque illum esse significare possunt. Ergo si aliquando illum significant, id habent ex alicuius dispositione. Deus autem hæc significacionem illis non dedit. Tum quia Deus non est vanus iurificet. Tum quia sæpe aliter res eueniunt, quam sortibus significatur. Restat ergo, vt à demone hæc habeant significacionem. Ergo qui illam ex sortibus inuestigat, se disciplinae demonis subiicit: sic D. Thom. receptus ab omnibus 2. 2. *q. 85. art. 8. & constat ex cap. si quis Episcopus, cap. non licet, & aliis pluribus; 2. 2. q. 5. & plunibus exornat Suar. dicto c. 12. n. 2. 8.*

13. Aduerto tamen in his sortibus diuinatorijs sæpe iniustitiam, aliisque grauia crimina præter superstitionem misceri. Si enim fortes mittas ad cognicionem alicuius occulti criminosis, iniustitiam committis, tum inquirendo delictum medio ita improporcionato, & fallacii tum ob maximum periculum, quod fors in innocentem cadat, quia cum demon magis appetat damnari iustus, quam peccatoribus inferre, credi potest delictum peccatoris innocenti applicaturum: sic Suar. *dicto c. 12. n. 29. Sanch. c. 38. in fine.*

P V N C T V M VII.

Quousque diuinatio ex elementis, ex animalibus, ex dispositione proprij corporis, aliisque rebus licita esse possit.

S V M M A R I V M.

- 1 Qui effectus naturales ex his absque superstitione prædicti possunt.
- 2 Ex supradictis coniectari in genere possit bella, rixationes non cerere, sed quanta tenuissima probabilitate.

3. Effectum contingenter prædicere ex his absque speciali Dei favore grauiſſimum peccatum est ſuperſtitioſis.
4. Ex manuum lineis, ex phyſiognomia capitis bonam, vel malam coniectari fortunam graue eſt peccatum.
5. Idem eſt ſi eam coniectes ex fortuitis euentibus, tum animalium, tum hominum.
6. Aliquos dies in felices reputare, alios felices ſuperſtitioſum eſt.

1. Ex varia elementorum mutatione, ex frequenti animalium cantu, volatu, motu, ex proprio corporis habitu, & diſpoſitione, effectus naturales, vt pluuia, imbres, ſerenitates, & ſimilia prædici probabiliter poſſunt; quia ex his ſignis prædicatur cauſa naturalis horum effectuum. Item ex phyſiognomia cuiuſque coniectari aliquo modo poteſt eius temperies, naturales animi affectiones, bona, vel mala conſuetudo. Quia coniectatur cauſa communis illorum effectuum. Neque in hac prædicatione aliqua ſuperſtitio inuenitur; tamen certius quam par eſt, hi effectus prædicantur, ſed erit quædam imprudentia, & error in philoſophia naturali commiſſus: ſic communiter doctores cum D. Tom. 1. 2. q. 95. art. 7. Azot. tom. 1. inſtit. moral. lib. 9. cap. 14. 15. & 16. Leſſius lib. 2. de inſtit. cap. 43. dub. 7. n. 45. Bonac. de primo decal. præcepto diſp. 3. q. 5. p. 3. n. 11. Sanchez lib. 1. in decal. c. 38. n. 38. & 44.

2. Ex ſupradictis etiam ſignis coniectari in genere poſſunt bella, rixæ, & contentiones inter homines futura non certo, ſed quadam tenuiſſima probabilitate; quia cum communiter homines inclinationes ſequantur, & ex illis ſignis colligatur cauſa ad hos effectus inclinans, prædici poſſunt probabiliter tales effectus: ſic Caietan. 2. 2. quaſt. 95. art. 7. Valen. 2. 2. diſp. 6. q. 10. p. 1. verſ. ſimiliter poſſunt. Sanchez lib. 2. c. 38. n. 38. Bonac. n. 11.

3. Verum quoribus tibi probabiliter ſaltem non conſtat aliqua ex ſuperioribus ſignis aſſumpta eſſe à Deo ad aliquem effectum contingenter præſignandum, ſi ex illis talem effectum prænuſcia, grauiſſimum peccatum ſuperſtitioſis committis. Tum quia te committis à dæmone edocendum, tum quia eius auxilium imploras, vt vera efficiat, quæ doces. Nam cum illa ſigna ex ſe tales effectus non ſignificent; & eo quod neque ſunt illorum cauſæ, neque ab aliqua cauſa communi proueniunt, reſtat, vt ſigna ſint ex alicuius ſuperioris dictione. Hic autem non eſt Deus; quia non ſe vanis immiſcet. Tum quia ſæpè hæc ſigna fallacia ſunt. Ergo ſtandum eſt dæmone eſſe, à quo illa ſigna effectus contingentes ſignificare poſſunt. Ergo ex illis ratiæ prædicere, eſt ſe diſcipulum dæmonis profiteri. Eſt ergo grauiſſimum peccatum: ſic D. Thom. receptus ab omnibus 2. 2. q. 95. art. 7. & expreſſe tradit Leſſius; Sanchez Bonac. Valen. ſupra. Neque obſtat Ioseph. Genef. 44. ſe coram fratribus laudans, quod non fuerit ſimilis eis in augurandi ſcientia: ſi igitur augurium illicitum eſt, non ſe de illo laudaret Ioseph ſanctiſſimus. Non inquam obſtat; quia non de augurio illicito, ſed licito ſe laudabat, ſcilicet de prophetia; & eaque de cauſa dixit: an ignoratis, quod non fuerit ſimilis mei in augurandi ſcientia, quaſi diceret, alij augures, & diuinatores; quia ope dæmonis futura diuinant; fallaces ſunt, neque omnia cognouerunt. Ego vero diuino ſido auxilio cuiuſque ope futura prædico. Quapropter nullus in augurandi ſcientia mihi ſimilis eſt.

4. Ex his infero, grauitèr te peccaturum, ſi ex manuum lineis, ex phyſiognomia capitis bonam, vel malam fortunam coniectes, eſſe inquam diuitem, vel pauperem, religioſum: vel ſæcularem, ſacerdotem, vel laicum, ſolum, vel matrimonio alligatum, &c. quia illa ſigna cauſæ eſſe non poſſunt illorum effectuum, & neque in illis ſignis tales effectus prædici poſſunt, niſi ex doctrina dæmonis; ſic Nauar. ſum. cap. 11. num. 31. Sanchez lib. 2. cap. 37. num. 47. Simanc. de catholic. inſtit. tit. 21. num. 18. Vnde ſi ſeruo de bona, vel mala fortuna ab Egyptiana interroges, non eſt dubium ob rationem dictam te peccaturum mortalitèr. At ſi non ſeruo, ſed ioci cauſa, & ob vanum ſinem curioſitatis absque periculo ei fidem adhibendi interroges (vt regularitèr ſit) peccatum ſolum erit veniale: ſic Nauar. & Sanchez ſupra, & Bonac. diſp. 3. de primo decal. præcepto quaſt. 5. p. 3. n. 11. Quod ſi obiciatis illud Iob. 37. Qui in manu omnium ſignatur, vt nomen ſinguli opera ſua, quibus verbis indicare videtur Deum in manu cuiuſque bonam, vel malam fortunam ſignaffe. Facilitè reſpondetur, neque enim hunc ſentum illa verba faciunt: quia Iob illis verbis ſolum ſignificare intendit nutu Dei, cuiuſque providentia tantum niuis, imbrum, & pruæ deſcendere, vt vniſquiſque manum habeat ita torpentem, vt ſi quaſi quodam ſigillo obſignata, & cauſa non valens officio proprio ſungi. Ex quo ſinguli poſſunt cognoscere quam inepti ſint ad ſua propria opera faciendâ, quantumque à Deo ipſo pendent; eaque de cauſa 70. tranſtulerunt, claudit Deus in manus cuiuſque, vt ſciat imbecillitatem ſuam. Vide noſtrum Pinedam in hunc locum, Leſſ. lib. 2. 43. dubio 7. ſine. Azot. v. p. inſtit. moral. lib. 9. c. 16. Ferd. à Caſtro Sum. Mor. Pars III.

5. Secundo infero ex fortuitis euentibus, tum animalium tum hominum bonam, vel malam fortunam coniectare ſuperſtitioſum eſt; quia tacite dæmon creditur, & eius auxilium imploratur: ſic Azot. lib. 6. inſtit. moral. c. 22. q. 9. Sanchez lib. 2. cap. 37. num. 47. Vnde coniectare felicem aut infelicem euentum ex contingenti animalis: vel finis occuſus ex ruptione corrigiæ, ex ſternutatione, ex repentino caſu cum domo egreditur, ex offentione caſus, aut lapidis, aliſque ſimilibus ſuperſtitioſum eſt. Sæpè tamen à mortali excuſatur hæc obſeruantia, tum ob ignorantiam, & bonam fidem; tum ob dubium, an ſint à cauſa naturali, vel à Deo, vel à dæmone præſagium futuri euentus. Leſſius lib. 2. c. 33. dub. 10. n. 66.

6. Tertio infero vanum, & ſuperſtitioſum eſſe diem Martis, & Venetis infelices reputare, & alios felices, & ob eandem cauſam nolle opus aliquod aggredi illis diebus, quos iudicas infelices, quia tacite conſentis in fortuitos euentus efficaciam habere caeli motum; ſic D. Tom. 2. 2. q. 96. art. 3. in corp. & conſtat ex cap. non obſeruat. 26. q. 7. Exculabatur autem à mortali, ſi ex quodam timore dies obſerues, nec audeas opus tunc incipere; non quia credas certo infauſtum futurum, ſed quia times: ſic Sanchez lib. 2. in decal. c. 40. n. 15. affirmans ſe communicare contingere eſſeque ſolum veniale.

PUNCTVM VIII.

Quid ſit vana obſeruatia, quotuplex, & quale peccatum.

SVMMARIVM.

1. Explicatur, in quo obſeruantia vana ſeu magia conſiſtat.
2. Hæc ſemper habet tacitum cum dæmone pactum.
3. Eſt grauiſſimum peccatum, neque excuſatur ex renuntiatione expreſſa illius.
4. Ex ignorantia eſſe poteſt aliquando veniale peccatum.
5. Hoc peccatum magia alia plura ſecum trahit.
6. Triplex eſt magia iuxta triplex genus effectuum, qui per magiam procurari poſſunt.

1. Tertiam ſuperſtitioſis ſpeciem enumerauimus obſeruantiam vanam, quæ in eo conſiſtit, vt ex mediis inutilibus ad effectum, effectum ſperes. Nam cum tunc non habeas fundamentum ad illum ſperandum ex diuina virtute, ſequitur ex tacito dæmonis pacto illud ſperari. Diſfert hæc vana obſeruantia à diuinatione, quod diuinatione ſiſtit in cognitione alicuius occulti effectus, at obſeruantia tendit ad opus, verbi gratia ad aliquod bonum ſibi, vel alteri comparandum, quæque vocatur magia communi, & vſitato vocabulo. Si autem aſſumatur media ad inferendum alteri damnum vocatur maleficium.

2. Vana obſeruantia, ſeu magia ſemper habet tacitum cum dæmone pactum: quia vritur mediis, quæ ſolum ope dæmonis efficaciam habere poſſunt, vnde aſſumens illa tacite opem dæmonis implorat: aliquando cum expreſſo pacto cum dæmone hæc magia contingit.

3. Quomodoque ſit, ſiue cum pacto expreſſo, ſiue tacito eſt grauiſſimum peccatum, quia habere commercium cum dæmone, & ad illum recurrere; cedit in grauiſſimam diuinæ maieltatis iniuriam. Neque in hac parte admittenda eſt paruitas materia (quamuis probabiliter reputer Valen. diſp. 6. quaſt. 33. p. 3.) quia quaſi libet cum nequiſſimo hoſte ſocietas, quodlibetque commercium, & reſcitur, & in eius ope ſilicia religioni diuinæ maxime aduerſatur, tamenſi materia, & effectus intentus leuiſſimus ſit: ſic Sanchez lib. 1. in decal. cap. 40. num. 13. Leſſius lib. 2. cap. 44. dub. 4. num. 26. indicat Suar. tom. 1. de relig. lib. 2. de ſuperſtit. cap. 14. num. 10. Neque ab hoc peccato excuſatur iis mediis vanis vtens, ex eo quod dæmonis pacto tam expreſſo, quam implicito renunciet: nam eſto verbis renunciet, facto ipſo pacto & commercium cum dæmone inire valet, vt bene relato Philiarco de Offic. Sacerdot. tom. 1. part. 2. lib. 3. cap. 11. verſ. quarta conſuſo, docet Sanchez lib. 2. in decal. cap. 40. n. 25. Excipe niſi vtaris illis vanis non ad experiendum effectum, ſed ad conuincendum illis vtentes ex dæmonis auxilio operari, qualiter teſtaur Caietan. in ſumm. verb. Incantatio ſe quibusdam verbis ſacris vſum fuiſſe ea proteſtatione facta, ſe nullo modo dicere illa verba, ſacra, vt inſtituta à dæmone ad mouendum anulum, ſed ea in Deum eorum authorem dirigere: qua intentione poſita verba protulit, & anulus immotus permanſit: ſic Sanchez lib. 2. in decal. cap. 40. num. 25. & lib. 7. de matr. diſp. 95. num. 4. Debet tamen ad eſſe neceſſitas huius experientia, & ſpes moralitèr certa deceptionem fore maniſtandam: alias periculum erit, vt decepti in ſuo errore firmius exiſtant, & tu in eum labaris.

4. Aliquando ex ignorantia, & inaduerſentia vincibili tamen, ſed non craſſa, & ſupina poteſt eſſe veniale peccatum.